

Täysistunto

Torstai 3.9.2020 klo 16.02—17.26

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 17.26.

Puhetta johti puhemies Anu Vehviläinen (16.02—17.26).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Matti Vanhanen
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen
opetusministeri Li Andersson
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
sisäministeri Maria Ohisalo

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamisesta (Jukka Mäkynen ps)

Suullinen kysymys SKT 94/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Mäkynen.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Keskustelu

16.03 Jukka Mäkynen ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisesta vientiteollisuudesta kuuluu surkeita uutisia. Tulevaisuuden näkymän vuoksi Jämsässä sijaitseva Kaipolan tehdas ollaan sulkemassa. Hallitus toteutti juuri ennätysmäisen polttoaineverojen korotuksen. Syitä metsäteollisuuden tilanteeseen ovatkin kiilusilmäinen ilmastopolitiikka ja jatkuvasti kasvava verorasitus. Istuva hallitus ei ainakaan helpota ennustettavuutta. Suomen hallitus ajaa päätöksillään kilpailukykyä polvilleen, ja tuotanto siirtyy halpamaihin, joissa ympäristöstä ja työvoimasta ei välitetä. Perussuomalaiset ymmärtävät, että suomalainen tehtaanpiippu on vastuullinen ilmastoteko.

Arvoisa hallitus, aiotteko te parantaa suomalaisten ostovoimaa ja teollisuuden kilpailukykyä? Käykö, että ensitoiksenne perutte tekemänne ennätysmäisen polttoaineveron korotuksen? — Kiitos.

16.03 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on päättänyt laskea teollisuuden sähköveron EU:n minimitasolle. Tämä on merkittävä avaus niin sen suhteen, että meidän teollisuutemme on kilpailukykyinen tulevaisuudessakin, mutta myös sen suhteen, että meidän teollisuutemme sähköistyy. Itse tapasin eilen Metsäteollisuuden toimijoita, toimitusjohtajan ja puheenjohtajan, ja he esittelivät muun muassa sitä työtä, mitä Metsäteollisuus on tehnyt näkemyksensä, millä tavalla teollisuudenala kulkee kohti hiilineutraalia Suomea vuonna 2035. Suomalainen elinkeinoelämä on peräänkuuluttanut edistyksellistä ilmastopolitiikkaa, ja myös Metsäteollisuus tekee oman osansa tässä kokonaisuudessa. He ovat tehneet osana toimialojen tiekarttatyötä oman tiekarttansa siihen, miten teollisuudenalaa uudistetaan kestäväksi, ja he näkevät ison potentiaalin siinä, että Suomessa tehdään ilmastotoimia, jotta meillä myös syntyy sellaista tuotantoa ja toimintaa, jolla on kilpailukykyinen asema tulevaisuudenkin markkinoilla. Eli itse en kyllä näe tätä vastakkainasetteluna [Puhemies koputtaa] vaan nimenomaisesti meidän yhteisenä tavoitteenamme, jolla myös vahvistetaan suomalaisen teollisuuden, elinkeinoelämän ja yritysten kilpailukykyä pitkällä aikavälillä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Näin, ja tässä kohtaa jälleen muistutan, että kysymys- ja vastauspuheenvuorot saavat kestää enintään 1 minuutin ajan.

Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemaan seisomaan.

16.05 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Sen sijaan, että tekisitte pitkäjänteistä ja kestävästä työ- ja teollisuuspolitiikkaa, te heikennätte kilpailukykyä ja karkotatte suomalaiset yritykset ulkomaille. Perään haikailette kuuden tunnin työpäiviä. Teidän touhussanne ei kuulkaa ole lainkaan realismia. Selvitäänpö tästä suosta korottamalla sosiaaliturvaa ja lyhentämällä työaika? Ei selvitä. Kuten pääministeri sanoi, yhden pitkäaikaisen perussuomalaisen tavoitteen hallitus on toteuttamassa: teollisuuden sähköveron lasku Euroopan unionin minimitasolle. Mutta kun toisesta päästä kiristetään ruuvia vielä lujempaa, niin hyöty jää pakkasen puolelle. Kasvavalla verorasituksella kerättyä kakkua hallitus jakaa haittamaahanmuuton kustannuksiin, kehitysapuun ja Etelä-Euroopan maiden veronalennusten rahoittamiseen. Arvoisa hallitus, missä on todellisuudentajunne? Kertokaa nyt Suomen kansalle: miten te turvaatte suomalaisen työn ja lisäätte työpaikkoja?

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

16.06 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tulee tekemään budjettiriihessään päätöksiä niin työllisyyden vahvistamisesta kuin suomalaisen talouden vahvistamisesta. Me olemme keskellä poikkeuksellisen syvää kriisiä, ja hallitus on tehnyt koko vuoden toimenpiteitä, jotta Suomi selviäisi mahdollisimman vähin vaurioin tästä kriisistä, jonka kourissa kaikki maat yhdessä ovat.

Yhtenä isona kokonaisuutena on tietenkin myös se, että me olemme tehneet Euroopan unionissa merkittäviä ratkaisuja koko meidän talousalueemme elpymiseksi. Tämän osalta myös Suomi tulee tekemään oman elpymissuunnitelmansa, jolla on mahdollista vahvistaa meidän elinkeinotoimintaamme ja meidän teollisuutemme toimintaedellytyksiä. Suomalakin on mahdollisuus käyttää noin 3 miljardin euron kokonaisuus toimiin, joilla vahvistetaan vihreää kasvua, vihreää työllisyyttä ja digitalisaatiota ja vahvistetaan meidän kilpailukykyämme hyvin monella saralla. Tähän tarvitsemme elinkeinoelämän, suomalaiset yritykset, mukaan, ja itse näen, että tässä on iso potentiaali tulevan kasvun hakemiselle.

Mitä tulee tähän viittaukseenne työajan lyhentämisestä, [Puhemies koputtaa] tämä ei ole hallituksen ohjelmassa. Tämä oli näkemys, [Puhemies koputtaa] jonka sanoin SDP:n puoluekokouksessa vastavalittuna puheenjohtajana. Se on visio tulevaisuuteen, [Puhemies: Aika!] siihen, että tuottavuuden parantuessa me parannamme myös tavallisten työntekijöiden asemaa ja elämää.

2.2. Suullinen kysymys kilpailukyvyn ja työllisyyden parantamisesta (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 95/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Tästä samasta aiheesta, teemasta, on myös toinen kysymys, ja annan sen nyt tähän perään. Edustaja Kauma.

Keskustelu

16.08 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! UPM 450 työpaikkaa, Finnair 1 000, Lapin matkailu 2 000, Swissport 700 — listaa lakkautuksista ja irtisanomisista voisi jatkaa. Monessa kodissa eri puolella Suomea mietitään nyt, miten tässä pärjätään, miten hoidetaan asuntovelat, mistä saadaan uusi työpaikka.

Arvoisa pääministeri Marin, näiden perheiden hätä on todellinen. Toitte viime lauantain Ykkösaamussa Ylellä esiin, että jos olisitte saanut itse päättää, niin ette olisi lakkauttanut Kaipolan tehdasta Jämsässä. Ajatus on toki kaunis mutta herättää kysymyksen, miten hyvin te oikeastaan ymmärrätte, miten yritykset toimivat. Fakta nimittäin on se, että yrityksen on oltava kannattava [Kimmo Kiljunen: Se on kannattava!] ja myös tulevaisuuden näkymien on oltava valoisia, jotta toimintaa kannattaa jatkaa.

Kuuden tunnin työaika, jopa 800 miljoonan euron yritysverojen korotukset ja yritysten vieroksuminen koronatestien hoitamisessa — nämä kaikki antavat valitettavasti ymmärtää, että Suomen hallitus ei arvosta [Puhemies koputtaa] yrityksiä ja Suomeen ei edes haluta investointeja.

Kysyisinkin teiltä, pääministeri Marin: mitä konkreettisia päätöksiä aiotte tehdä, että eri maiden välillä harkitseva yritys perustaa tehtaansa tai pääkonttorinsa mieluummin Suomeen [Puhemies: Kysymys!] kuin vaikkapa Ruotsiin tai Saksaan?

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

16.09 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli muutamia virheellisiä väittämiä. Jo äsken korjasin puheenvuoroa siitä, että hallituksen ohjelmassa ei ole työajan lyhentämistä, eikä sitä ole tarkoitettukaan lyhyen aikavälin tavoitteeksi vaan tavoitteeksi siihen, että kun työn tuottavuus paranee, niin samalla me voimme myös parantaa tavallisten työntekijöiden asemaa ja elämää. Tässä työajan lyhentäminen voisi olla yksi tällainen ratkaisu. Se ei ole tämän hallituksen ohjelmassa eikä se ole missään vaiheessa ollutkaan. Mikäli tätä keskustelua halutaan jatkaa, se toki voidaan tehdä, mutta ei tämä tosiasia muuksi muutu.

Toinen virheellinen väittäjä, joka tässä tuli, on se, että yksityisiä yrityksiä oltaisiin testauksen osalta karsastettu. Näin ei ole. Hallitus on toivottanut koko meidän terveydenhuollon kapasiteetin tervetulleeksi ja halunnut hyvää yhteistyötä julkisen ja yksityisen sektorin välillä siinä, että me saamme meidän testauskapasiteetin niin ylös kuin mahdollista. Tämä on ollut hallituksen selkeä viesti.

16.10 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Seuraava kysymykseni on matkustusrajoituksista.

Nimittäin muun muassa THL:n asiantuntija Mika Salminen on todennut, että Suomen matkustusrajoitukset ovat erittäin tiukkoja. Tämä häiritsee jo suuresti meidän matkailuamme ja työntekijöiden matkustamista sekä täältä Suomesta muualle että tänne Suomeen.

Olen ymmärtänyt niin, että hallitus on aika erimielinen tässä asiassa. Teillä on puolueiden kesken erilaiset näkemykset siitä, mitä näille matkustusrajoituksille tulisi tehdä, jotta työpaikat voidaan säilyttää ja jotta ihmiset pystyvät myöskin tulemaan Lappiin pitämään yllä matkustusta.

Mitä aiotte tehdä, että saatte muutkin puolueessa ja hallituksessa vakuuttuneeksi tästä? Ministeri Lintilä, olen ymmärtänyt niin, että teillä on vähän erilainen kanta kuin muilla hallituksen ministereillä. Haluaisinkin kuulla, mitä tässä on tulossa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pääministeri pyysi puheenvuoron, pääministerille ensin.

16.11 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei hallituksen sisällä ole tästä erimielisyyttä. Me tietenkin haluamme pitää tautitilanteen niin hyvänä kuin mahdollista ja samaan aikaan avata turvallisesti rajoitustoimenpiteitä.

Kuten olen jo kertonut, hallitus on lähtenyt valmistelemaan terveysturvallista matkustamisen mallia, jolla voitaisiin negatiivisen testituloksen kautta mahdollistaa nykyistä laajemmin työmatkailu ja myös muunlainen matkailu niin, että samalla varmistamme, että se on turvallista, ja samalla voimme avata matkailua esimerkiksi Lapin osalta. Tämä olisi meille iso apu, ja tätä työtä paraikaa tehdään. Toivottavasti ensi viikolla voidaan tämä lainsäädäntö lähettää lausuntokierrokselle ja tuoda eduskuntaan kenties jo syyskuun aikana, niin että jo lokakuussa meillä olisi tämä terveysturvallinen matkustamisen malli.

Lapin yritysten ja muidenkin matkailualan yritysten hätä on kuultu, ja tähän on toimenpiteitä tulossa, ja varmasti ministeri Lintilä voi avata tätä kokonaisuutta tarkemminkin.

16.13 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Matkailun tilanne on erittäin vaikea, vaikea ja vakava, ja tietysti olemme jo menettäneet ensimmäisiä kuukausia. Nyt puhutaan aina Lapin matkailusta, mutta kyllä se on

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

yleensä Suomen matkailua laajassa mittapuussa. Me ei voida tehdä yhtä aluetta koskevia ratkaisuja.

Meidän tulee pyrkiä siihen, että me pystymme vakuuttamaan matkanjärjestäjät siitä, että he voivat järjestää matkoja ja näillä matkustajilla on mahdollisuus tulla ilman erityisiä rajoituksia. Tämä on se ensimmäinen tavoite, ja ensi viikolla, kun käymme keskustelua rajoista, tämän täytyy ilman muuta olla se hallituksen pääviesti ulos. Me tiedämme kaikki, että myös Schengen-rajoitukset tulevat loppumaan ennen joulukuuta, mutta mitä se tulee aiheuttamaan ja mitä tapahtuu kolmansista maista tuleville? Kyllä meidän pitää pystyä rakentamaan näille matkailuyrityksille se kuva, että he pystyvät myymään matkoja. Me olemme valitettavasti kyllä tämän talven osalta siellä pohjoisessa menettäneet jo ihan liian paljon.

16.14 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Verotus ja tulonsiirrot ovat hyvä tapa jakaa ja tasata hyvinvointia, mutta toisin kuin vasemmalla usein luullaan, niillä ei luoda hyvinvointia. Siihen tarvitaan tuottavaa työtä ja Suomen tapauksessa erityisesti vientiteollisuutta.

Hallituspuolueiden riveistä on kuultu hyvin kummallisiakin näkemyksiä, muun muassa ehdotus Kaipolan tehtaan kansallistamisesta. Yritysten toimintaedellytykset eivät tietenkään riipu omistajuudesta. Muun muassa Finnairilla ovat mittavat yt-neuvottelut käynnissä.

Kyllähän asia on niin, että Suomeen ei tule investointeja, ellei Suomi ole houkutteleva investointiympäristö. Sijainnille ja etäisyyksille emme voi poliittisilla päätöksillä mitään, mutta esimerkiksi kuljetusten hintaan, verotukseen, metsäpolitiikkaan ja palkkojen sivukuluihin voimme vaikuttaa. Kysymys kuuluukin: aikooko hallitus vaikuttaa näihin tekijöihin, ja jos kyllä, millä tavalla?

16.15 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen kilpailukyky muodostuu monista eri tekijöistä. Yhtenä isona kokonaisuutena, jonka hallitus on jo päättänyt, on teollisuuden sähköveron laskeminen EU:n minimitasolle. Tämä on pitkään odotettu toimi, ja tämä hallitus sen tekee ja on siitä jo päätökset tehnyt ja linjaukset tehnyt, ja ensi vuoden alusta näin tulee tapahtumaan. Tämä on merkittävä kädenojennus teollisuuden suuntaan.

On muitakin tekijöitä, jotka vaikuttavat meidän kilpailukykyymme, esimerkiksi isojen yritysten investointipäätöksiin. Itse kyllä nostaisin tässä esille keskustelun, jota on viime päivinä käyty esimerkiksi terveystilanteen ja taloustilanteen vastakkainasettelusta, ikään kuin nämä olisivat vastakkaisia asetteluita. Itse näen kyllä niin, että mikäli Suomi pystyy hoitamaan koronapandemian vallitessa tilanteensa näin hyvin, että me pystymme pitämään taudin hyvin matalalla tasolla, niin myös kansainväliset sijoittajat tulevat katsomaan sitä, missä yhteiskunnissa tämänkaltaisessa kriisissä on onnistuttu hoitamaan tilanne hyvin, missä on vakaa, turvallinen järjestelmä, missä viranomaiset ovat tehneet tarvittavia päätöksiä, [Puhemies koputtaa] mihin kannattaa investoida. Joten itse kyllä näen, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä, [Puhemies koputtaa] ja meillä on ensisijainen tärkeys siinä, [Puhemies koputtaa] että me varmistamme, että epidemia ei Suomessa laajene.

Puhemies Anu Vehviläinen: Edelleenkin minuutti on minuutti.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

16.16 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tilanne on todellakin vakava. Meillä on 400 000 työtöntä, tuhannet ja kymmenettuhannet ihmiset ovat yt-neuvotteluissa, yritykset kertovat näitä vakavia viestejä, ihmiset ovat huolissaan. Jatkuvasti tulee yhteydenottoja eri aloilta, alueilta siitä, miten minun työpaikkani käy.

Kuten, pääministeri, totesitte, kilpailukyky koostuu monista asioista, mutta se kilpailukyky on kaikki kaikessa nyt tässä tilanteessa, kun koronan takia maailmanmarkkinat supistuvat. Suomalaiset vientiyritykset, meidän hyvinvointimme kivijalka, käyvät taistelua siitä, että ne pysyvät hengissä. Ja niitä päätöksiä kilpailukyvyn parantamiseksi tarvitaan nyt.

Te sanoitte, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä. Terveystenhoidossa on kohtuullisen hyvin, erinomaisenkin hyvin, onnistuttu, mutta talouden hoidossa ei. Nyt me tarvitsimme nopeasti päätöksiä myös talouden ja kilpailukyvyn parantamiseksi. Pääministeri Marin tai valtiovarainministeri Vanhanen: Teettekö te budjettiriihessä todellisia päätöksiä Suomen kilpailukyvyn parantamiseksi? Teettekö te päätökset siitä, että teollisuuden kustannukset eivät nouse? [Puhemies koputtaa] Ja teettekö te päätöksiä, jotta hallitusohjelman 75 prosentin työllisyysaste saavutetaan?

16.17 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aikaisemmassa kysymyksessä täällä sanottiin, että me emme arvosta yrityksiä. Kun katsotaan, mitä keväällä ja kesäkuussa hallitus päätti yritysten ongelmien ratkaisemiseksi, helpottamiseksi, niin se oli paljon, ja se kertoo siitä, että me arvostamme yrityksiä. Konkurssitilastot kertovat siitä, että tähän mennessä tätä epidemiaongelmaa on hoidettu hyvin vastuullisella tavalla, olemme pystyneet säilyttämään yritykset.

Me olemme tekemässä, aivan niin kuin pääministeri totesi, toimia, jotka vaikuttavat kilpailukykyyn. Toimimme äärimmäisen vaikeissa olosuhteissa, maailmanmarkkinat supistuvat. Monet niistä yritysten lomautuksista, joista tässä on kerrottu, eivät liity hallituksen toimenpiteisiin millään tavalla, vaan ne johtuvat tästä maailmanlaajuisesta koronatilanteesta: kysyntää ei ole. Meidän pitää hoitaa näitä kysymyksiä yhdessä: elinkeinoelämä, valtio, työmarkkinatahot yhdessä. Se on se tapa, jolla tähän pitää vastata. Tässä haetaan hyvin helppoja ratkaisuja, ikään kuin joku yksittäinen polttoaine olisi se ratkaiseva tekijä. [Puhemies koputtaa] Näin ei ole.

16.19 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Valtion tehtävä on oletettavasti parantaa kansalaisten ostovoimaa, että tavalliset ihmiset voivat asua, autoilla ja kuluttaa, ostaa asioita. Nykyään Suomessa liian moni työssäkäyvä elää aika ahtaasti ja ajaa vanhalla autolla.

Näiden töitä niska limassa tekevien suomalaisten ostovoimaa on parannettava, mutta sen sijaan tämä vihervasemmistolainen veronkorotuspolitiikka syö sitä ostovoimaa ja se syö yritysten kilpailukykyä. Vihervasemmistolainen tuhlailu täällä valtion tasolla taas lisää painetta sille, että veroja täytyy korottaa lisää ja lisää.

Meidän on tämän vihervasemmistolaisen politiikan sijaan syytä siirtyä perussuomalaiseen työtä ja yrittäjyyttä kannustavaan politiikkaan. [Eduskunnasta: Kyllä, ja mahdollisimman pian!] Arvoisa pääministeri, onko teillä mitään aikomuksia lähteä reiluihin [Puhemies koputtaa] veronkevennyksiin, kuten ansiotuloverojen kevennyksiin, jotta saataisiin lisää sitä ostovoimaa?

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

16.20 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön ehdotukseen ensi vuoden budjetiksi tehdään ansiotason nousuun liittyvät veronkevennykset tuloverotukseen, mutta emme ole esittämässä tämän päälle mitään lisää.

Tässä kesällä kokoomus esitti, että miljardin tuloveron kevennyksen tekemällä voitaisiin saavuttaa työllisyyttä. Siinä heillä itsellään oli vastaus, että se tuottaisi 6 000 työpaikkaa — eli 180 000 euroa yhden työpaikan synnyttämiseen. Tämä ei ole sellainen kustannustehokas tapa, jolla hallitus lähtee mukaan. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Antti Kurvinen: Tempputyöllistämistä!]

Tällä hetkellä kuluttajien luottamukseen ja ostovoimaan vaikuttaa ennen muuta ihmisten luottamus, joko sen olemassaolo tai turvallisuudentunne, ei suinkaan se, mitä verokevennyksillä ehkä voitaisiin saada. Kulutuskysyntään ja sitä kautta työllisyyteen vaikutetaan lyhyellä tähtäimellä ehkä kaikkein parhaiten sillä, että tätä epidemiaa ja taloutta [Puhemies koputtaa] yleensä hoidetaan hyvin, niin että ihmiset voivat luottaa turvallisesti tulevaisuuteensa.

16.21 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rahaa on saatavilla keskuspankkien ja valtioiden elvytysohjelmien ansiosta, mutta riittääkö yrityksillä kanttia investoida epävarmassa ympäristössä, ja pärjäämmekö kansainvälisessä kilpailussa, kun vahva euro syö hintakilpailukykyämme? Tämä ei ollut ainoastaan minun ajatukseni, vaan suurimman Suomessa toimivan pankin, Nordean, pääekonomisti Tuuli Koivu sanoi näin eilen. Onko yrityksillä kanttia investoida tässä ympäristössä? Pärjäämmekö kv-kilpailussa viimein ilman devalvaatiota?

Valtiovarainministeri Vanhanen, äsken torppasitte veronalennustien palkkaverotuksen osalta. Se olisi tapa tuoda suomalaisille ostovoimaa ja luoda työtä. Totta kai yhden vuoden tasolla fiskaalisesti tämä maksaa, mutta kun katsotaan pidemmälle, dynamiikalla on myönteinen vaikutus. Mutta kysyn teiltä: millä tavalla te torppaatte sen tuntuman, joka on syntynyt, että verot eivät pysy ennallaan vaan ne lähtevät nousuun? [Puhemies koputtaa] SDP:n vero-ohjelmaa on väläytelty: 500 miljoonaa yrittäjille veronkorotuksia. Te olette sanonut, että sopeutus tehdään [Puhemies: Kysymys!] 2022. Oletteko valmis lupaamaan yrittäjille ja yrityksille, että investointien ja yrittäjyyden verot [Puhemies koputtaa] eivät Suomessa nouse?

16.23 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovin monet tahot esittävät tuloveron alentamista keinona edistää taloutta. Jos valtio voisi luopua tuloistaan, niin kyllä sillä varmasti merkitystä olisi, mutta yleensä ne, jotka esittävät näin, sanovat, että tuloverokevennykset rahoitetaan haittaveroja korottamalla, ja silloin tullaan juuri niihin asioihin, joita taas teollisuus ja vienti vastustavat. Tässä on oikeastaan vetoamus kyllä myös elinkeinoelämän järjestöille. Myös sillä puolella kannattaisi miettiä sitä, että mitä ovat aidosti ne keinot, joita ajetaan. Onko se tuloveron kevennys vai jotakin muuta?

Tulevaisuuden ja luottamuksen näkökulmasta tällä hetkellä se suurin kysymys on, millä tavalla vientiodotukset kehittyvät. Uskon, että aika monet yritykset miettivät investointipäätöksiä tehdessään sitä, onko tuotteelle aidosti kysyntää maailmalla, ja tällä hetkellä valitettavasti vastaus on se, [Puhemies koputtaa] että ei ole. Kaikki asiat eivät ole sellaisia,

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

jotka me Suomen hallituksessa voimme [Puhemies koputtaa] ratkaista. Yhdessä pitää hoidtaa tätä epidemiaa. [Ville Tavio: Se oli kuin vasemmistolaista puhetta!]

16.24 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tuli jälleen kokoomuksen edustajilta yksi virheellinen väite liittyen siihen, minkälaisia veroesityksiä esimerkiksi sosiaalidemokraateilla olisi. Itse olen avannut tässäkin salissa monta kertaa sitä, että meidän pitää nähdä tämä käynnissä oleva kriisi ja ne taloudelliset toimet, joita me tulemme tarvitsemaan, monesta eri näkökulmasta. Tällä hetkellä, kun me olemme syvässä kriisissä, vaikeassa suhdannetilanteessa, me tarvitsemme elvyttävää politiikkaa, elvyttäviä toimia, koska me haluamme aikaansaada kasvua ja päästä ulos tästä kriisistä. Näiden toimien rinnalla me tarvitsemme rakenteellisia uudistuksia, jotka eivät välttämättä vielä auta tässä suhdannetilanteessa, mutta pidemmällä aikavälillä näitä rakenteellisia uudistuksia on tehtävä ja niitä voidaan tehdä, ja ne vaikutukset näkyvät pidemmällä aikavälillä.

Näiden lisäksi voi olla, että tulee vielä aika, että tarvitsemme myös sopeutustoimia. Se aika ei ole nyt, ei tässä suhdannetilanteessa, mutta myöhemmin tällainenkin aika voi tulla, ja tällöin me keskustelemme niin menopuolesta kuin tulopuolesta, ja tällöin myös verotuksen [Puhemies koputtaa] kysymykset voivat nousta esille, mutta kyse ei ole politiikasta, jota me nyt tarvitsemme, koska me teemme järkevää politiikkaa [Puhemies koputtaa] kussakin suhdannetilanteessa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Muistutan kyllä ihan vakavasti nyt sekä edustajia että ministereitä, että minuutti on minuutti, ja nyt mallisuoritus tulee edustaja Lindtmanilta.

16.25 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kannustuksesta. — On selvää, että maailmalla jatkuva koronatilanne antaa aiheita huoleen talousnäkymistä ja erityisesti viennin näkymistä. Ja sen vuoksi on tärkeätä, että koko Eurooppa elpyy, koska on vaikea nähdä, että vain Suomi elpyisi ja muu Eurooppa ei.

Arvoisa puhemies! Haluan kyllä sanoa, että se väite, että hallitus ei olisi onnistunut tämän koronakriisin keskellä taloudenpidossa, on kyllä aika pitkälle menevä tulkinta. Suomen vauriot tähän mennessä Euroopassa ovat olleet pienintä luokkaa — pienintä luokkaa — ja tämäkin kannattaisi joskus oppositiosta tunnustaa. Sähkövero lasketaan nyt teollisuudessa alemmalle tasolle kuin silloin, kun kokoomus ja perussuomalaiset olivat hallituksessa. Dieselin hinta on reaalisesti alemmalla tasolla kuin silloin, kun perussuomalaiset olivat hallituksessa. Toimia tarvitaan, mutta nyt se tärkein päätös, mikä budjettiriihestä tarvitaan, on se, että tuetaan taloutta, koska jos nyt käynnistettäisiin leikkaukset [Oikealta: Aika!] näiden synkkien uutisten lisäksi, niin se olisi myrkyä.

16.26 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhdannepoliittinen tilanne on se, että tänä vuonna on tehty elvytyspäätöksiä. EU:n elpymispaketin avulla niitä saadaan lisää. Ensi vuosi on finanssipolitiikan näkökulmasta selkeästi elvyttävä, ja se on suhdannepoliittisesti aivan oikein. Sitä tämä tilanne vaatii. Se tarkoittaa sitä, että meillä edelleen valtiontalouden alijäämä ensi vuonna on korkea, siitä emme pääse mihinkään. Mutta näin on nyt järkevää toimia. Me emme ole tekemässä sellaisia merkittäviä veronkiristyksiä, jotka vaikuttaisivat olennaisesti kulutuskysyntään. Me

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

emme ole tekemässä valtiolta budjettirahoitteisesti tänä vuonna enää lisäelvytystoimia sen päälle, mitä nytten on tehty ja EU-paketin kautta on saatavissa.

16.27 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on keskusteltu kustannuskilpailukyvvystä, ja aivan kuten monta kertaa on esille tullut, niin energian hinta on tietenkin suomalaiselle teollisuudelle keskeistä ja se, että sähkövero lasjetaan sille samalle tasolle kuin vaikkapa Ruotsissa. Se tarkoittaa sitä, että käytännössä isoilla firmoilla sähkö on jatkossa neljä kertaa edullisempaa, pienillä ja keskisuurilla konepajoilla, metallipajoilla se on 14 kertaa edullisempaa kuin se toistaiseksi on ollut, joten hallitus on kyllä reagoinut.

Mutta aivan kuten on esille tullut, niin työn tekemiseen liittyvä kustannuskilpailukyky on myöskin merkittävä, ja siihen tietenkin liittyvät ne monet kirjaukset, joita myös hallitusohjelmassa on, että pidetään huoli, että työpaikat pysyvät meillä. Mutta kuinka saisimme niitä myös lisää tähän maahan? Arvoisa hallitus, kysynkin: kuinka hallitus varmistaa sen, että myös työllisyyden kustannuskilpailukyky on meillä kansainvälisesti verrattaen korkealla tasolla?

16.28 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime kädessä kysymys on siitä, millä tasolla me pystymme pitämään erilaisten maksujen ja verojen tason. Se riippuu siitä, kuinka hyvin onnistumme työllisyyden ylläpitämisessä, siinä, että meidän vientimme vetää, ylipäättään siinä, että tämä taloudellinen toimeliaisuus jatkuu. Meidän pitää avoimesti ja rehellisesti myöntää se, että me olemme hyvinvointiyhteiskunta, joka tarvitsee myös rahansa hyvinvointipalveluiden järjestämiseen, ja se raha pitää tienata työnteolla ja viennillä. Tässä on kyse tästä laajasta kokonaisuudesta, jota vastuullisesti hoidetaan. Hallitus omalta puoleltaan suhdannepolitiikalla haluaa antaa viestin siitä, että tehdään kaikki se, mikä on tehtävissä talouden pyörien pyörittämiseksi. Se tehdään tavalla, joka kuitenkin on myös takaamassa pitkän tähtäimen kestävyys.

16.29 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri kuten pääministeri totesi, niin on havaittu, että terveys ja talous kulkevat käsi kädessä, joten on tärkeätä, että epidemia ei pääse leviämään, ja tuki sille työlle. Sen sijaan pitkällä aikavälillä on tärkeätä, että me panostamme osaamiseen, kuten hyvin tiedetään, ja tuottavuuteen, ja olisin halunnut kuulla, minkälaisia ajatuksia EU:n elpymispaketin suhteen hallituksessa on, jotta me pystymme välttämään tällaiset Kaipolan paperitehtaan kaltaiset elinkeinorakenteen liialliset keskittymiset ja siitä seuraavat ikävät haittavaikutukset työlle.

On ihan absurdia ja epärealistista, niin kuin perussuomalaiset täällä tuovat esiin, että yksittäinen polttoainevero olisi meidän kilpailukyvyn esteenä. Sen esteenä on monta tekijää, niin kuin täällä on sanottu, ja yksi niistä on osaaminen, ja siihen ollaan nyt onneksi panostettu. Sen lisäksi täytyy huolehtia siitä, että tehdään kestävä siirtymä, ilmastonmuutokseen vastataan oikein keinoin. Se työllistää.

16.31 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia edustaja Holopaiselle erinomaisen tärkeästä huomiosta. Osaaminen on aivan keskeistä Suomen kilpailukyvyn kannalta.

Tällä hallituksella on hyvin kunnianhimoisia tavoitteita liittyen jatkuvan oppimisen edistämiseen, ja siinä halutaan erityisesti kiinnittää huomiota työikäisen väestön osaami-

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

sen kehittymiseen. Ja jos mietitään tällaisia ikäviä rakennemuutostilanteita, esimerkiksi tämän Kaipolan tehtaan sulkemista, niin siinäkin se, että työntekijöiden osaaminen jo työuran aikana on pidetty riittävän hyvällä tasolla, tuottaa myöskin henkilökohtaista muutosturvaa heille sen kaltaisissa rakennemuutostilanteissa sen lisäksi, että tietenkin työ- ja elinkeinoministeriö pystyy vielä räätälöidysti suuntaamaan koulutuspanostuksia tälle alueelle.

Tässä EU:n elpymisvälineen kansallisessa suunnitelmassa tulemme nostamaan jatkuvan oppimisen yhdeksi painopistealueeksi. Toivottavasti sieltä on saatavissa varoja myöskin jatkuvaan oppimiseen niin digitaalisten palveluiden kuin ihan konkreettisesti näiden työvoimakoulutustenkin rahoittamiseksi.

16.32 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin kansallinen kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima kietoutuvat yhteen, kuten täällä on sanottu. Yhtä totta on se, että metsäteollisuudessa, kuten muuallakin vientisektorilla, on tietysti liiketaloudellisia intressejä, jotka liittyvät tähän vähähiiliseen teknologiaan, kuten pääministeri kuvasi. Kuitenkin tämä perusproblematiikka täällä jatkuu: Suomen kilpailijamaitaan kunnianhimoisempi ilmastopolitiikka — oli se sitten hakkuupolitiikkaa tai dieselin veroja — johtaa siihen, että verotus kiristyy. Tämä taas johtaa siihen, että palkankorotusvaatimukset ovat hieman korkeampia, ja tämä taas johtaa, silloin kun meillä ei ole omaa itsestä rahapolitiikkaa, siihen, että meidän kilpailukyky heikkenee ja meidän maan kustannustaso karkaa. Tästä seuraa yritysten ja työpaikkojen valumista pois maasta ja toisaalta myös niin sanottua työvoimapulaa. Näistä taas seuraa enemmän menoja ja vähemmän verotuloja, mistä seuraa taas tarvetta kiristää niitä veroja. Tämä hillitön noidankehä on se, julkisen sektorin paisuttamisen ohella, joka on oikeastaan suurimman osan meidän poliittisten ja taloudellisten ongelmien taustalla. [Puhemies koputtaa] Haluaisin kysyä: mihin kohtaan tätä noidankehää hallitus astuu sinne sisälle ja puuttuu tähän?

16.33 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Otan nyt nämä polttoaineverot esille. Polttoaineverot ovat senttipohjaisia veroja. Niihin on tehty käytännössä joka vaalikaudella suunnilleen indeksikorotusta vastaava korotus. Jos näitä korotuksia ei tehtäisi, niin polttoaineveron ikään kuin reaali vaikutus pieneneisi, sen tuotto pieneneisi. Eli polttoainevero verrattuna melkein kaikkiin muihin veroihin, jotka ovat prosenttipohjaisia, on senttipohjainen. Aivan niin kuin yrityksetkin nostavat ajoittain tuotteidensa hintoja, jotta niiden reaaliarvo säilyy ja tulokehitys turvautuu, niin samalla tavalla valtio hakee verotuloja myös tästä. Myös perussuomalaisten ollessa hallituksessa polttoaineveroa korotettiin aivan samalla perusidealla. [Antti Kurvinen: Perussuomalaisille rautalangasta!]

16.34 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suhdannepolitiikka ja rakennepolitiikka ovat ihan eri asioita, vaikka niitä täällä yritetään sekoittaa. Eikä tästä suhdannepolitiikasta suurta erimielisyyttä edes ole, mutta rakenneuudistuksia pitää tehdä nyt, jotta syntyy tulevaisuudenura parempaan ja jotta meillä on varaa elvytyspolitiikkaan, ja sen takia päätöksiä tulee tehdä nyt, vaikka ne eivät heti astuisikaan voimaan.

Minulla onkin kolme täsmällistä kysymystä valtiovarainministeri Vanhaselle: Tullaanko budjettiriihessä tekemään päätöksiä virkamies- ja tutkijatodennetusti 30 000 tai 60 000 lisätyöllisistä? Mikä on se velkasuhde, jonka sanotaan vakauttavan — en ole kuullut mi-

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

tään numeroa — onko se 80, 100, 200? Olemme tällä hetkellä tuuliajolla. Ja kolmas kysymys, jonka äsken väistitte: voitteko luvata, että yritysten verot eivät kiristy? — Kiitos.

16.35 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäiseen kysymykseen: tullaan. Toiseen kysymykseen oma vastaukseni olisi 75. Siitä ei vielä hallituksen päätöstä ole. Ja se kolmas kysymys oli? [Juhana Vartiainen: Voitteko luvata, että yritysten verotus ei kiristy?] — Verotuksessa toimitaan hallitusohjelman mukaan: Yritysverotus ei kiristy. Lämmityspolttoaineisiin on tulossa hallitusohjelman mukaisia muutoksia. Sitten toisaalta sähkövero alenee teollisuudelta. Eli nämä muutokset nähdään tuossa, kun budjettiriihi on käyty. Mitään merkittävää ei ole tässä suhteessa tapahtumassa. [Antti Kurvinen: Rautalankaa kokoomukselle!]

16.36 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä keskustelusta on, hyvät ministerit, jäänyt kokonaan pois semmoinen näkökulma kuin kuntaverot. Te puhutte siitä, että verotus ei kiristy ja meillä on talous hyvin. Oletteko te katsoneet, mikä meidän kuntien tilanne on?

Esimerkiksi meillä Hyvinkäällä työmarkkinatuen kuntaosuus on noussut lähes 30 prosenttia alkuvuonna ja meidän työttömien määrä ja pitkäaikaistyöttömien määrä 40—46 prosenttia. Miettikää, mitä lukuja verrattuna vuoden takaiseen. Me olemme nyt vuoden odottaneet niitä työllistämistoimia, ja kuntaverot nousevat, koska muita keinoja ei ole kunnalla kuin nostaa veroja, jos valtionosuudet eivät nouse. Mitä te aiotte tehdä sille, että kuntaveron jatkuva nostaminen voidaan lakkauttaa? Autatteko te kuntia? Nyt kunnat maksavat tätä työmarkkinatuen kuntaosuuden nousua, ja eivät kunnat voi tehdä niitä päätöksiä teidän puolestanne työllisyyden kasvattamiseksi. Vastatkaa tähän. Kuntalaiset ja kunnat odottavat vastausta. Kuntaverot — mitä te teette sille, että kunnat eivät ole pulassa — ja tämä työmarkkinatuki.

16.37 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus juuri kesäkuussa teki ja eduskunta hyväksyi neljännen lisäbudjetin, jolla on vastattu tämän epidemiatilanteen aikaiseen kuntatalouden heikentymiseen ja niihin lisäkustannuksiin, joita kunnille on tullut. Eli tuoreeltaan tätä kysymystä on ratkaistu.

Ajatus siitä, että ne työllisyystoimet, joita nyt valmistellaan, välittömästi vaikuttaisivat tilanteessa, jossa hetki sitten osa yhteiskuntaa oli suljettu ja jossa vienti ei vedä... Ei pidä luoda sellaista mielikuvaa, että poliittisilla päätöksillä voitaisiin kesken tällaista tilannetta välittömästi työllisyyttä parantaa, [Leena Meri: Voittehan te tukea kuntia!] vaan ne työllisyystoimet antavat mahdollisuuden jatkossa parempaan työllisyyteen.

Ensi vuoden kuntatalouden tukemisesta en tässä anna lausuntoa. On vielä avoinna, minäkälaiseksi aidosti ensi vuoden taloustilanne menee. Mutta kesäkuun päätös kertoo siitä, että hallitus suhtautuu äärimmäisen vakavasti kuntatalouden tilanteeseen.

16.38 Elina Lepomäki kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistaiseksi ainoa konkreettinen keino meidän kysymykseemme hallitukselta on ollut tämä sähköveron alentaminen. Se luki jo hallitusohjelmassa, ja investointeja pohtivat yritykset ovat kyllä lukee ne. Nyt kyse on siitä hallitusohjelman kokonaisuudesta, johon tuntuu, että elinkeinoelämässä ei ole uskoa.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Kun kuunnellaan, mitä pääministeri on puhunut tänä kesänä, tai pääministerin porukka, siellä on puhuttu toisaalta demareiden tästä melkein miljardin veronkiristysohjelmasta. Te olette nostaneet muun muassa maastapoistumisveron uudelleen agendalle. Tämän lisäksi muun muassa ministeri Harakka on puhunut siitä, ettei ole lainkaan huolissaan alijäämästä. Emme mekään ole tämän vuoden alijäämästä niin huolissaan, koska nyt on korona. Mutta meidän näkymämme tästä eteenpäin on kaikista synkin Euroopassa. Mitä te aiotte tehdä? Mitä pitää vielä tapahtua, ennen kuin te heräätte, että nyt tarvitaan aitoja rakenne-toimia, ja nimenomaan nyt, eikä vasta parin vuoden päästä?

16.39 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on totta tosiaan linjattu sähköveron alentaminen teollisuudelta EU-minimiin. Se on linjattu, ja tästä linjasta pidetään kiinni. Tämä on sitä pitkälle katsovaa politiikkaa, joka ei poukkoile, vaan tehdään niin kuin on yhdessä sovittu. Hallitusohjelmasta voi myös lukea sen, että juuri tässä budjettiriihessä on ollut koko ajan tarkoitus päättää niistä rakenteellisista työllisyystoimista, joilla pitkällä aikavälillä Suomen työllisyyttä parannetaan.

Oppositioista kysytään joka päivä, miksi te ette tänään tee niitä päätöksiä, mutta se oli jo hallitusohjelmassa luettavissa, että ne päätökset tulevat tässä budjettiriihessä, aivan siinä samassa aikataulussa, minkä me olemme aikaisemmin asettaneet.

16.40 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun lainaa nyt otetaan ja ihan syystäkin kymmeniä miljardeja ja sitten EU-lainat siihen päälle, niin onko tässä joku katto, minkä voi ottaa, vai voiko ajatella niin, että tätä lainaa ei koskaan tarvitse maksaa takaisin ja siksi voidaan ottaa kuinka paljon vaan? Missä, hallitus, kulkee se piste, jossa luottoluokitus huononee ja korot nousevat? Italia maksaa jo puolitoista prosenttia korkoa kymmenen vuoden lainasta. Meille se tietäisi useita miljardeja. Oletteko miettinyt tätä?

16.41 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka päivä tätä mietin. Tämä oli ehkä tärkein kysymys tähän mennessä tällä kyselytunnilla — vähättelemättä muita kysymyksiä millään tavalla. [Naurua]

Rahamarkkinoille on ollut tärkeä viesti se, että eurojärjestelmässä on 60 prosentin kriiteeri. Siihen ei kukaan usko, mekin olemme ylittäneet sen, ja äsken, aikaisemmin edustaja Vartiainen kysymykseen vastasin, että oman arvioni mukaan Suomen pitäisi pystyä antamaan sellainen sitoumus, jossa 75 prosenttia on nyt se raja.

Velat pitää maksaa takaisin. Kun valtio neuvottelee lainoja, ne ovat useasti viiden vuoden, kymmenen vuoden bulletlaineja, jotka sitten, kun määräaika tulee, pitää maksaa takaisin. Ne yleensä maksetaan takaisin neuvottelemalla uusi velka, ja siinä vaiheessa rahan lainaajat mittaavat meidän luottoluokitustamme, millä hinnalla antavat sen. Omasta pääministerikaudestani ei kauhean pitkä aika ole, ja se oli välillä hyvää aikaa, välillä huonoa aikaa. Jos senaikaista [Puhemies koputtaa] meidän korkotasoaamme käytettäisiin nyt, meillä taitaisivat korkomenot olla yli 2 miljardia suuremmat kuin ne tällä hetkellä ovat. Tämä on suuren luokan kysymys. [Puhemies koputtaa]

16.42 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen peräänkuuluttamat rakennetoimet ovat kovin usein sosiaaliturvan leikkauksia. Kuitenkaan sosiaaliturvan leikkaukset eivät luo uusia työpaikkoja tai suojele olemassa olevia. Köyhiä

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

köyhdyttämällä ei Suomen talous nouse eikä hyvinvointivaltio pelastu. Tällä hetkellä me tarvitsemme elvytystä niin Suomen kuin Euroopan tasolla, niin että talouden pyörät pysyvät pyörimässä. Pitkällä tähtäimellä työllisyyden kannalta kaikista olennaisimpia lienevät tuottavuus sekä osaaminen, joten siinä myös koulutuspolitiikka on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Kaipolan paperitehtaan sulkeminen keskellä koronavirusta on erittäin valitettavaa, ja Jämsän seudulla tarvitaan tukitoimia. Kun kansainväliset yritykset vertailevat, mitä tehtaita suljetaan, saattaa alasajo osua kovin usein Suomeen, sillä täällä irtisanominen on huomattavasti helpompaa ja halvempaa kuin esimerkiksi kilpailijamaassa Saksassa. Kysyinkin työministeriltä: olisiko joukkoyrityksien irtisanomissuojaa Suomessa syytä vahvistaa?

16.43 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän Kaipolan tehtaan sulkemisen yhteydessä — ja jo aiemmin muidenkin näiden irtisanomistilanteiden ja tehtaiden sulkemisten yhteydessä — on noussut esiin kysymys siitä, onko Suomessa helpompaa irtisanoa työntekijöitä kuin muualla Euroopassa. Kyllä näin voi sanoa, että täällä on irtisanominen helpompaa. Ja se keskustelu meidän pitää myös käydä, onko syytä tarkastella tässä suhteessa työntekijöitten irtisanomissuojaa uudella tavalla. Nämä ovat asioita, joista työmarkkinaosapuolet ovat perinteisesti sopineet ja keskustelleet, ja minä näkisin mielelläni, että myös tässä keskustelussa kaikki osapuolet olisivat mukana ja katsoisivat tarkemmin sitä, millä tavalla suhtaudumme siihen, miten työntekijöitä suojellaan.

16.44 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun puhutaan kilpailukyvyistä, niin kannattaa muistaa, että palkkojen nostaminen on toistuvasti tässä salissa ollut perussuomalaisen työllisyyskeino. [Perussuomalaisen ryhmästä: Eikä ole!]

Alkuvuodesta koronavirusta iski kovaa palveluyrityksiin, ravintoloihin, matkailualaan. Teollisuus porskutti kohtalaisen hyvin vanhojen vahvojen tilauskirjojen turvin. Loppuvuodesta tilanne uhkaa kuitenkin heikentyä huomattavasti, ja ensi vuoden alku saattaa olla hyvinkin synkkä. Se tarkoittaa, että teollisuusyritys saattaa tehdä voittoa tämän vuoden puolella mutta huomattavaa tappiota ensi vuonna. Kysyn hallitukselta, ministeri Lintilältä: Olisiko mahdollista harkita sitä, että voisi halutessaan pidentää tilikautta kahden vuoden pituiseksi, jolloin tämän vuoden voittoja voisi suoraan käyttää ensi vuoden kuopan paikkaamiseksi? Tämä olisi kustannusneutraalia. Toki se vaikuttaisi yhteisöveron tuottoon yhden vuoden kohdalla, [Puhemies koputtaa] mutta pitkällä aikavälillä se tasaantuisi. Voisiko tällaista ottaa harkintaan?

16.46 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja heitti nyt kyllä äkkiseltään aika pahan. Mutta jos muistelisin, niin tällä hetkellä yritys voi jo hakea jatkon 16 kuukauteen tietyllä tavalla. Jos se vietäisiin kahteen vuoteen, oletan, että se vaatisi lakimuutoksen. Nykyinen kirjanpitolaki ei varmaankaan sitä salli. No, sitten tultaisiin siihen tilanteeseen, mikä on yhteisöverotuotto siltä ajalta. Sitä voitaisiin tietysti ajatella sillä tavalla, että jos tällä hetkellä on suoraan tuettu yrityksiä, niin nyt se tulisi, voisiko sanoa, jaksotettuna verona.

Ehkä nyt kuitenkin kaikkein tärkeintä olisi se, että me pystyisimme — näihin aikaisempiinkin kysymyksiin liittyen — siihen, että näkymä tulevaisuudesta kirkastuisi. Tämä on

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

ehdottomasti suurin ongelma yrityksille, niin heidän investoinneilleen kuin toiminnalleen, että ennustettavuus on erittäin sumuista tällä hetkellä.

Mutta ihan mielenkiintoinen ajatus, ja täytyy kyllä tehdä jonkinnäköinen sormiharjoitus tuosta.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tämän aiheen käsittelyn lopuksi otamme vielä ensimmäisten kysyjien kysymykset.

16.47 Jukka Mäkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän kyselytunnin aikana on tullut selväksi, ettei hallitus tingi tuumaakaan vihervasemmistolaisesta veropolitiikastaan, [Naurua] joka laihduttaa suomalaisen lompakkoa, yritysten kannattavuutta ja ajaa työn halpamaihin. Vihervasemmistolainen politiikka tekee tätä vauhtia Suomesta kehitysmään — siis halpamaan.

Me perussuomalaiset haluamme keventää suomalaisen verotaakkaa. Me haluamme luoda kannustimia uudella yritysverojärjestelmällä, joka kannustaa investoimaan ja työllistämään. Nämä luovat työpaikkoja. Työttömyyttä ei hoideta vain maksamalla lisää toimeentulotukea, sitä hoidetaan luomalla työpaikkoja.

Arvoisa hallitus, vielä kerran kysyn: oletteko valmiit tarttumaan näihin perussuomalaisten esityksiin ja luomaan töitä Suomeen?

16.48 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksessä oli sellaista pyrkimystä poliittiseen leimaamiseen, että mietin, miten tähän vastaisin. [Naurua] Kun viime kaudella perussuomalaiset olivat nostamassa polttoaineiden verotusta, miksi te teitte sen? Oliko se teiltä tietoinen ilmaus siitä, [Kimmo Kiljunen: Vihervasemmistolainen päätös!] että haluatte olla vihervasemmistolaisia, vai mistä siinä oli kyse? [Naurua]

16.48 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuuntelin äsken hiukan huolestuneena ministeri Haataisen vastauksen, kun kysyttiin joukkoihtisanomisten esittämisestä. Minkälaisen viestin luulette, että tämä lähettää sellaiselle yritykselle, joka haluaa mahdollisesti investoida Suomeen? Olen kyllä aika varma siitä, että silloin ajatellaan, että ainakaan Suomeen emme ole tulossa.

Arvoisa puhemies! Olen sitä mieltä, että tarvitsemme dialogia poliittisten päättäjien ja yritysjohtajien kesken. Sen takia kysyisinkin nyt teiltä, pääministeri Marin: oletteko valmis kutsumaan esimerkiksi pyöreän pöydän keskustelun, jossa on työmarkkinaosapuolia, yritysjohtoa ja poliittisia päättäjiä ja jossa yhdessä katsotaan, mitä tälle tilanteelle voitaisiin tehdä?

16.49 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Kuluneella viikollakin olen keskustellut yritysjohtajien kanssa, merkittävien tahojen kanssa, joilla tietenkin on myös intressejä investoida Suomeen, ja olemme käyneet vuoropuhelua. Tätä vuoropuhelua on käyty säännönmukaisesti eri tahojen kanssa, ja esimerkiksi osana tätä EU:n elpymiskokonaisuutta on tarkoituksenmukaista ja järkevää, ja tästäkin hallituksessa olemme jo käyneet keskustelua, että tämän Suomen elpymissuunnitelman osalta tarvitsemme tiivistä vuoropuhelua elinkeinoelämän toimijoiden ja yritysten kanssa, koska me haluamme tietenkin yhdessä löytää niitä kohteita, joilla uudistamme Suomen tuotannon ja teollisuuden rakenteita

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

vihreää kasvua tukevaksi, digitaalisemmaksi, millä parannamme Suomen kilpailukykyä pitkällä aikavälillä. Nämä ovat juuri sellaisia konkreettisia kysymyksiä ja asioita, joissa me tarvitsemme vahvaa ja tiivistä yhteistyötä, ja uskon, että tähän yhteistyöhön, toivon mukaan, myös elinkeinoelämä on valmis tarttumaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys vanhustenhoidon yksiköiden valvonnasta (Päivi Räsänen kd)

Suullinen kysymys SKT 96/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Räsänen.

Keskustelu

16.50 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Korona-aikana vanhustenhoidon yksiköistä on tullut suljetumpia, ja monilla on huoli läheistensä hoidon tasosta. Vanhustenhoidon valvonnassa on pahoja puutteita, ja myös omavalvonta ontuu. Omaishoidon on ollut usein merkittävä rooli epäkohtien esiin tuomisessa, ja tässä hiljattain uutisoitiin myös, että kaupungit tarkastavat kyllä yksityisiä vanhusten hoivataloja mutta laiminlyövät oman. Esimerkiksi Suomen suurimmista kunnista yli puolet ei vuoden 2015 jälkeen ollut tehnyt ainoatakaan virallista tarkastuskäyntiä omaan hoivayksikköönsä.

Kysynkin ministeriltä, millä tavalla tähän vanhustenhoidon yksiköiden valvontaan aiotaan puuttua. Tarvitaan sekä tätä viranomaisvalvontaa [Puhemies koputtaa] mutta myös hoiva-alan työntekijöille aitoa mahdollisuutta ilmoittaa epäkohdista.

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kiitän edustaja Räsästä tästä kysymyksestä, koska me olemme liian vähän tänä korona-aikana puhuneet siitä, miten ihmiset saavat vanhusten ympärivuorokautisessa hoivassa asianmukaista ja hyvää ja laadukasta hoitoa. Tämän koronakeskustelun rinnalla on olemassa yhä epäkohtia, joihin meidän pitää pystyä yhteiskunnassa myöskin puuttumaan.

Eduskunnan tekemät toimet vahvistavat edelleen valvontaa, ja on aivan selvää, että tämä omavalvontakysymys ei koske vain valvontaa yksityisen palveluntuottajan näkökulmasta vaan se koskee koko sektoria. Sillä ei ole väliä, onko palveluntuottajana julkinen, yksityinen vai kolmas sektori. Kaikkia koskevat samat pelisäännöt. Suomessa meidän täytyy luottaa siihen, että me annamme hyvää hoitoa kautta koko linjan. Siltä osin tämän työn vanhusten hyväksi täytyy jatkua kaikin tavoin, ja tämä uusi, olemassa oleva ja tuleva lainsäädäntö nimenomaan vahvistaa tätä valvonnan merkitystä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän niitä edustajia, joka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.53 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Nostan esiin huolen myös siitä, kun eri puolilla Suomea on tämän koronaepidemian vuoksi ryhdytty käymään läpi muun muassa hoi-

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

vakodeissa näitä ikäihmisten hoitosuunnitelmia ja hoidon rajoituksia. Keskusteluissa lääkärit ovat tuoneet esille esimerkiksi ehdotuksia elvytyskielloista. Suostumuksen antaneiden vanhusten potilasasiakirjaan on kirjattu, että puhelinkeskustelussa olisi sovittu elvytyskielto eli tämä DNR, mutta on käynyt ilmi, että monet elvytyskieltoon suostuneet, tämän merkinnän saaneet vanhukset eivät ole ymmärtäneet, mistä todellisuudessa on kyse, tai sitten omaisten kanssa ei ole käyty riittävää vuoropuhelua ja keskustelua.

Kysynkin teiltä, ministeri, miten aiotte puuttua tähän, että valvonta toimii myös näitten hoitosuunnitelmien toteuttamisessa ja että esimerkiksi elvytyskielloista päätettäessä, jotka ovat ihmisen kannalta [Puhemies koputtaa] elämän ja kuoleman kysymyksiä, näitä Valviran ohjeita myös noudatetaan.

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies, mahdollisuudesta vastata. Tämä kysymys oli todella akuutti silloin kevään aikana, ja viittaatte niihin keskusteluihin, joissa myös sosiaali- ja terveysministeriö joutui evästäämään kenttää siitä, että mikä tahansa peli ei nyt vetele. Se on ihan aidosti näin. Siltä osin minusta huoli on siinä aiheellinen, että myöskään syksyn aikana ei tällaisia yllälyöntejä tapahdu. Tältä osin tarkkailemme tilannetta.

Mitä tulee Valviran resursseihin, niin on aivan selvää, että me saamme nyt hiukan kasvatettua resursseja tämän valvonnan osalta, mutta on kuitenkin sanottava, että kyllä meillä on minun mielestäni liian vähän myöskin niitä henkilöitä, jotka virkavelvollisuutenaan vahtivat sitä, että ihmiset saavat tässä maassa hyvää hoitoa, ja se koskee myös Valviran resursseja. Siltä osin parantamaan päin pitää mennä myös tässä ohjauksessa ja valvonnassa, ja erityisesti valvonnassa on vielä parantamisen varaa. Ohjata yritämme, ja tietysti myös sote-uudistus tuo sitten aikanaan tulosta siinä, että hartiat kun levenevät, niin sitä kautta [Puhemies koputtaa] ohjattavia on järjestäjän näkökulmasta vähemmän.

16.55 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Tämä kysymys vanhustenhoivasta oli erittäin arvokas — hienoa, että se tuli opposition puolelta — erityisesti sen vuoksi, että meillä on nyt hallitus, joka ensimmäisen kerran 25 vuoteen ohjelmassaan on vahvasti ikäihmisten puolella, ja monia uudistuksia ollaan tässä oltu tekemässäkin mukaan lukien tämä hoitajamitoitus ja mukaan lukien vanhusasiavaltuutettu.

Yli 75-vuotiaista ihmisistä 90 prosenttia asuu kotona, ja näistä yli 75-vuotiaista 75 prosenttia ei käytä lainkaan mitään julkisia vanhuspalveluja. Nyt tässä koronatilanteessa me olemme kuitenkin antaneet ohjeistuksia, että ikäihmiset ovat kotona eristyksissä, ja on aivan selvästi nyt kodissa asuvilla ikäihmisillä tarvetta siihen, että he olisivat tietoisia niistä julkisista palveluista, mitä on saatavilla. Eli mitä hallitus tulisi tekemään sen suhteen, että selkeämmin ikäihmiset olisivat tietoisia siitä, mitä palveluja heillä on mahdollisuus saada yhteiskunnalta? Selkeästi tämä yksinäisyys on keskeinen kansantauti tällä hetkellä ikäihmisillä.

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on hyvä todeta heti alkuun, että nämä koronavirustoimet, joita viranomaiset suosittelevat kaikkien suomalaisten noudatettaviksi, ovat tällä hetkellä suosituspohjana kaikille samat, eli siltä osin haluan todeta, että meitä kaikkia koskee tällä hetkellä nämä samat hygieniasäännöt ja sillä me myöskin voimme koronan vastaisessa taistelussa saada jo paljon aikaan.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Nyt on tärkeää voimistaa tässä suvantovaiheessa nimenomaan myöskin iäkkäiden ihmisten jaksamista, ja sitä kautta nämä toimet, joita ollaan tehty myöskin budjetin raamin vahvistamiseksi siinä, että kunnilla olisi resursseja pitää myöskin ikääntyvästä väestöstä huolta, on tosiasiaa myöskin sitten kirjoihin ja kansiin laitettu. Tältä osin on tärkeää, että me pystymme palvelemaan ihmisiä siinä, että aidosti annetaan myös palveluohjausta, ja se sisältyy tähän vanhuspalvelulain ykkösvaiheen [Puhemies koputtaa] uudistuksen isoimpaan sisältöön, ja kakkosvaihe on tulossa juuri niille, jotka eivät vielä päässeet [Puhemies koputtaa] ympärivuorokautisen hoivan puolelta näiden palveluiden [Puhemies koputtaa] parannusten piiriin.

16.57 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! On hienoa kuulla, miten vanhustenhoitoon kiinnitetään huomiota ja vanhustenhoivaa monella tavalla parannetaan niin laitoshoidon kuin kotihoidon osalta, ja myöskään emme voi unohtaa omaishoitoa, joka on erittäin tärkeä ja yhä tarpeellisempi kaikkialla Suomessa.

Samalla haluaisin, arvoisa puhemies, kiinnittää huomiota siihen, että meille on tullut eri puolilta Suomea viestiä siitä, että myöskin lapsiperheiden tilanne on monelta osin hyvin hankala ja korona-aika on haastanut perheitä monella tavalla niin palveluiden saatavuuden kuin toimeentulonkin suhteen. Haluaisin kysyä hallitukselta: millä tavalla lapsiperheitä pyritään tukemaan tässä tilanteessa esimerkiksi ensi vuoden budjetilla?

16.58 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru: Arvoisa puhemies! Kyllä me olemme myöskin vaikean kysymyksen äärellä tämän koronavirusepidemian pitkittyessä siinä, kuinka ihmiset jaksavat. Se ei koske vain ikäihmisiä ja heidän toimintakykyään, vaan olen huolissani myöskin perheiden jaksamisesta ja perheiden toimintakyvystä, siitä, että meillä suomalaisissa perheissä voitaisiin hyvin myöskin tämän kriisin keskellä. Osa vanhemmista on jälleen etätöissä, niin kuin tiedämme, ja tämä kriisi pikemminkin uhkaa paheta, kun katsotaan niitä kartoja, joilla oranssina ja punaisena Eurooppa hehkuu. Siksi myöskin terveystoimittiset toimet ovat tärkeitä tämän talouden ison kuvan kannalta, koska jaksamisen ongelmat maksavat meille viime kädessä todella paljon. Siksi hyvinvointipoliittiset panostukset ja taloudelliset panostukset, jotka on perheiden arjen eteen tehty tänä korona-aikana elvytystoimina, ovat tärkeitä näyttöjä myös siitä, että meidän pitää pystyä tukemaan perheitä yhä enemmän ja siirtymään [Puhemies koputtaa] sinne ennaltaehkäisevämpään suuntaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Vanhanen)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 3/2020 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

4. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenten sidonnaisuuksista (Blomqvist ja Skinnari)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 4/2020 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 104/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.01 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen 104/2020 pääasiallisena tavoitteena on energiatehokkuusdirektiivin muutoksen täytäntöönpano. Tämä muutos tuli voimaan jouluna 2018. Määräaika direktiivin lainsäädäntömuutoksia edellyttävien säännösten täytäntöönpanolle päättyy 25.10.2020.

Direktiivi edellyttää muutoksia siihen, miten kansallisessa lainsäädännössä asumisen energiankulutusta mitataan ja laskutetaan. Muutoksen myötä laskutus sidotaan mitattuun kulutukseen, ja siten se muuttuu aikaisempaa oikeudenmukaisemmaksi. Energiantuottajille ja taloyhtiöille tulee uusia velvollisuuksia kulutus- ja laskutustietojen toimittamiseen. Näin yksityistaloudet saavat entistä enemmän tietoa omasta kulutuksestaan sekä mahdollisuuden saada taloudellista hyötyä kulutuksen pienenemisestä.

Energiatehokkuusdirektiivin muutoksen täytäntöönpano vaikuttaa useisiin kansallisiin lakeihin: energiatehokkuuslakiin, asunto-osakeyhtiölakiin, aravarajoituslakiin sekä lakeihin asuinhuoneiston vuokrauksesta, asumisoikeusasunnoista sekä vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta.

Energiatehokkuuslain muuttamista koskevan lain keskeisenä päämääränä on luoda edellytykset ja puitteet energiatehokkuutta parantavien ja energiansäästöä aikaansaavien päätösten tekemiselle energian mittausta, laskutusta ja energiankäyttöön liittyvän palautetiedon antamista sääntelemällä. Asumista sääntelevien lakien muutoksilla pyritään asuinrakennuksissa tapahtuvan vedenkulutuksen systemaattiseen mittaamiseen sekä siihen, että vedenkulutuksesta laskutetaan toteutuneen kulutuksen perusteella. Näin hallituksen esityksen sisältämillä lakimuutoksilla edistetään energiansäästöä ja vähennetään energiantuotannon aiheuttamia kasvihuonekaasupäästöjä sekä luodaan edellytyksiä energian loppukäyttäjien kustannussäästöön.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Arvoisa puhemies! Lakien voimaantulon jälkeen veden huoneistokohtaiseen kulutukseen perustuva laskutus tulisi sovellettavaksi uusissa moniasuntoisissa asuinrakennuksissa ja moneen tarkoitukseen käytettävien rakennusten asuinkäytössä olevissa osissa. Vanhat taloyhtiöt siirtyisivät kulutusperusteiseen laskutukseen sitä mukaa kuin niihin lain voimaantulon jälkeen asennettaisiin asianmukaiset etäluettavat vesimittarit esimerkiksi linjasaneerauksen yhteydessä. Asunto-osaakeyhtiön osakkeenomistajille, vuokralaisille sekä asumisoikeuden haltijoille tulisi vesimaksun perinnän yhteydessä antaa tiedot laskutuksen perusteella olevasta veden mitatusta kulutuksesta ja muista maksun määräytymisen perusteista.

Lämpöenergian myyjän velvollisuus kulutus- ja polttoainetietojen toimittamiseen asiakkaalle laajenee. Asiakkaan tulisi saada laskun mukana tietoja energiankulutuksesta, kulutuksensa ilmastovaikutuksista ja energiantuotannon polttoaineista sekä vertailutietoja muiden samanlaisten kuluttajien energiankäytöstä.

Sekä vesi- että lämpöenergian mittareilta edellytettäisiin jatkossa etäluettavuutta, ja siten varmistettaisiin kulutustiedon välittyminen luotettavasti ja viivytyksettä energian myyjälle sekä taloyhtiölle.

Kulutus- ja laskutustietoihin sekä kustannusten jakoon liittyvistä yksityiskohdista valmistellaan vielä valtioneuvoston asetus. Asetusvalmistelu on käynnissä työ- ja elinkeinoministeriön johdolla TEMissä, oikeusministeriössä ja ympäristöministeriössä. Vaatimus vesimittareiden etäluettavuudesta otettaisiin rakentamismääräyksiin. Tätä koskeva luonnos ympäristöministeriön asetuksen muutokseksi on hallituksen esityksen liitteenä.

Lakipakettiin sisältyvät myös vuoden alussa voimaan tulleesta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetusta laista johtuvat tekniset muutokset energiatehokkuuslakiin sekä tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista annettuun lakiin.

17.05 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa rouva puhemies! Kollegamme, edustaja Sakari Puisto on tänään poissa iloiseen perhetapahtuman vuoksi. Lämpimät onnittelut sinne edustaja Puistolle perheineen perheenisäyksenä. Tästä johtuvasta syystä tuon tähän lakiesitykseen Sakarin terveiset, jotka allekirjoitan täysin. Jos arvoisa puhemies suo kolme minuuttia tästä hetkestä, niin olen tyytyväinen.

Arvoisa puhemies! Tämä lakiteknisesti haastava kokonaisuus, jolla implementoidaan EU-direktiivin muutokset Suomen lainsäädäntöön, on onnistunut kohtuullisen hyvin. Pyytäisin kuitenkin kiinnittämään huomiota muutamiin käytännön seikkoihin, joilla on iso merkitys asumiskustannuksiin.

Ensiksi, ehdotettu energiatehokkuuslain 19 § kuuluu: ”Mittauksen järjestäjän on tarjottava kaukolämmön ja kaukojäähdytyksen loppuasiakkaille kilpailukykyisesti hinnoiteltua etäluettavaa mittaria, joka mittaa tarkasti energiankulutuksen.” Kilpailukykyistä hinnoittelua ei ole laissa määritelty. Olisikin parempi lakitasolla käyttää ilmaisua ”edullisesti hinnoiteltu”, jotta voitaisiin varmistaa minimikustannukset loppuasiakkaille.

Toiseksi, asunto-osaakeyhtiölain 4 § sekä huoneenvuokralain 27 a § toteavat: ”Osakkeenomistajalle ja vuokralaiselle on toimitettava kuukausittain tiedot veden kulutuksesta osakehuoneistossa.” Kuukausittainen mittareiden luvun järjestäminen ja tietojen toimitus osakkaille/vuokralaisille on tarpeettoman kunnianhimoinen tavoite, koska direktiivi ei tätä vaadi. Se aiheuttaa myös turhia ylimääräisiä kustannuksia, jotka asukas maksaa. Esimerkiksi puolivuositteittain toimitettava tieto olisi riittävä taso.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Kolmanneksi, lakiesityksessä ei huomioida, että taloyhtiöissä niin vettä, lämpöä kuin sähköäkin kuluu myös yhteisissä tiloissa. On porraskäytäviä, varastotiloja, pesutupia ja yhteisiä saunatiloja, joiden vesi-, sähkö- ja lämpökustannukset on edelleen jaettava kaikkien osakkaiden kesken entiseen tapaan. Näin ollen oman asunnon kulutusmittauksen absoluuttinen tarkkuus loppukäyttäjälle ei ole niin merkittävä tieto kuin voisi luulla, energiakustannukset kun muodostuvat myös tästä yhteisesti jaettavasta osuudesta. Siksi vaatimus kalliiden MID-mittareiden käytöstä loppukäyttäjien puolella ei ole perusteltu. Loppuasiakkaiden — siis taloyhtiöiden — sen sijaan tulee luonnollisesti tietää MID-tasoinen mittaustulos, koska energiayhtiöt laskuttavat taloyhtiöitä.

Arvoisa puhemies! On pidettävä mielessä, että asunto-osakeyhtiö ei laskuta osakkaitaan, se vain jyvittää sille syntyneitä kustannuksia osakkailleen jossain määrättyssä suhteessa. Siksi on harhaanjohtavaa puhua loppukäyttäjien laskutuksesta, joka siis edellyttäisi MID-mittareita, koska tällaista ei tapahdu Suomessa. Näin olisi vain siinä tapauksessa, jos vesilaitos ja energialaitos laskuttaisivat suoraan loppukäyttäjää. Koska laskutuksen kohteena on loppuasiakas, yksi MID-mittari riittää. Muut mittarit voivat olla halpoja perusmittareita.

Vaikka on odotettavissa, että asutokohtainen kylmän ja lämpimän veden mittaus vähentää vedenkäyttöä asunnoissa, kun asukkaat voivat vaikuttaa omiin kustannuksiinsa, tulee vedenkäyttö yhteisissä tiloissa varmasti lisääntymään. Kärjistetty esimerkki: Nuuka nelikko eli nelihenkinen taloudellisesti ajatteleva perhe siirtyy käymään lämpimässä suihkussa taloyhtiön yhteisissä saunatiloissa, koska se ei maksa mitään toisin kuin suihkuttelu omassa asunnossa. Kustannussäästö perheelle on merkittävä, koska suihkussa käyminen on ylivoimaisesti suurin kulutustekijä, mitä tulee niin lämpimän kuin kylmänkin veden päivittäiseen käyttöön. Näin perhe siis siirtää asumiskustannuksiaan toisten maksettaviksi. [Puhemies koputtaa]

Nämä seikat olisi hyvä tarkastella valiokuntakäsittelyn yhteydessä. — Kiitos.

17.09 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys energiatehokkuusdirektiivin täytäntöönpanosta on tärkeä ja tarpeellinen. Tällä hetkellä vesimaksua peritään taloyhtiöissä useimmissa tapauksissa perustuen huoneiston asukkaiden lukumäärään tai veden yksikkökustannukseen asunnon pinta-alaa kohti. Jatkossa vesilasku perustuisi huoneistokohtaiseen kulutukseen, johon asukkaat voivat itse omalla kuluttamisellaan vaikuttaa. Muutoksella parhaimmillaan siis kannustetaan ihmisiä tarkkailemaan vedenkulutustaan ja sitä kautta myös säästämään sitä.

Jätevesien vähenemisellä on suoria vaikutuksia esimerkiksi kasvihuonepäästöjen vähenemisen kannalta. Jätteiden ja jätevesien käsittelyssä muodostuu kasvihuonekaasuja, jotka aiheuttavat merkittävän osan ihmisen toiminnasta aiheutuvista metaanipäästöistä.

On myös hienoa, että tämä esitys pitää sisällään muutoksen siitä, että jatkossa kaukolämmön myyjän velvollisuus kulutus- ja polttoainetietojen toimittamiseen asiakkaalleen laajenee. Jatkossa asiakkaan on saatava joko laskun mukana tai netissä tietoja omasta energiankulutuksestaan, kulutuksensa ilmastovaikutuksista, energiantuotannon polttoaineista sekä vertailutietoja muiden samanlaisten kuluttajien energiankäytöstä. Tämä asia on osaltaan tärkeä parannus yksittäisten kuluttajien mahdollisuuksiin seurata oman taloutensa ilmastovaikutuksia ja tehdä parannuksia niissä.

Kaiken kaikkiaan tämä esitys on lupaava edistysaskel energiatehokkuuden edistymiseen ja tärkeä osa ilmastotavoitteisiin pääsyä.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

17.11 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministeri Lintilälle lakimuutoksen selkeästä esittelystä.

Tämä energiatehokkuuslain ja muiden lakien muuttaminen perustuu EU-vaatimuksiin, ja kysymys on direktiivin täytäntöönpanosta. Se koskee lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden mittaamista ja niiden kustannusten jakamista. Ehdotuksessaan komissio ehdottaa, että näiden kustannusten jakamiseksi kuhunkin asuntoon olisi asennettava mittarit.

Vuonna 2018 asumisen energiankulutuksesta vajaat 83 prosenttia kohdistui asuinrakennusten tilojen ja käyttöveden lämmitykseen. Kun olemme opetelleet sammuttamaan valoja ja sähkölaitteita sähkölaskun ja ympäristövaikutusten hillitsemiseksi, niin tämä uudistus osaltaan lisää meille myös mahdollisuuden seurata toimintamme vaikutuksia lämpöenergian kulutuksessa. Lämmityksen, jäähdytyksen ja lämpimän käyttöveden laskutus mitatun kulutuksen perusteella lisää suomalaisten tietoisuutta todellisista energiakustannuksista sekä erityisesti henkilökohtaisesta kulutuksesta. Kun lämpimässä suihkussa nautiskeleminen alkaa näkyä omassa lämpöenergiakassassa, niin asia alkaa kummasti kiinnostaa meitä kuluttajia. Tämä vahvistaa kyllä kykyä muuttaa asumisen tapojamme yhä ympäristöystävällisempään suuntaan ja on samalla mahdollisuus säästää, kuten ministeri Lintilä totesi. Tietoisuuden lisääminen on tehokas keino muuttaa maailmaa. Etäluettavat mittarit ovat nykypäivää ja varmistavat niin loppukäyttäjälle kuin energiantuottajallekin todelliset lueumat kulutuksen määrästä.

Arvoisa puhemies! Keskusta haluaa jättää maapallon tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin sen menneiltä sukupolvilta olemme saaneet. Maailma on kohdannut kanto-kykynsä rajat monessa suhteessa. Meillä on vain tämä yksi maapallo, joten meidän on siirryttävä nykyisestä kulutuskeskeisestä elämäntavastamme kohtuutalouden aikaan. Meidän tulee viljellä ja varjella.

Tämä lainmuutosesitys vahvistaa osaltaan kuluttajien mahdollisuuksia tehdä todelliseen kulutukseen perustuvia päätöksiä omasta energiankulutuksestaan, mikä auttaa kotitalouksia vähentämään asumiskulujaan ja suunnittelemaan omaa talouttaan kestäväan ja luontoa hoitavaan suuntaan.

17.14 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella tosiaan laitetaan käyttöön EU:n energiatehokkuusdirektiiviä, ja tämä on erittäin kannatettava, toivottu ja perusteltu muutos. On todella hyvä, että meillä Suomessakin nyt jatkossa vedenkulutuksen ja lämmön laskutus sidotaan siihen todelliseen kulutukseen kodeissa ja muissa kiinteistöissä.

Nythän monissa kiinteistöissä kiinteät vesimaksut ovat tavallisia, ja kun ei tiedä, paljonko vettä käyttää, niin ei myöskään ole motiivia säästävään kulutukseen. Omassa kotikaupungissani kaupungin vuokratyöyhtiöstä tuli taannoin paljonkin palautetta siitä, että asukkaat kokivat sen epäoikeudenmukaiseksi, että eivät pystyneet vaikuttamaan omalla käytöksellään tähän vedenkulutukseen ja sen aiheuttamiin kustannuksiin, koska huoneistokohtaisia vesimittareita ei ollut tai sellaiset peräti poistettiin. On tosi hyvä, että tämä asia nyt laitetaan kuntoon lakiteitse.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä muutos tukee niin Suomen kuin EU:nkin ilmasto- ja ympäristötavoitteita. Etenkin lämmitys aiheuttaa Suomessa merkittäviä ilmastopäästöjä mutta myös lämpimän veden kulutus. Kun todellisen käytön mukaan laskutetaan, se kannustaa säästeliääseen veden- ja lämmönkäyttöön ja lisää siten meidän

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

energiatehokkuuttamme. Erittäin tärkeätä on myös se, että me tuemme kestäväää elämäntapaa ja motivoimme siihen asukkaita myös taloudellisesti.

Tässä hallituksen esityksessä direktiivin minimitaso ylitetään sillä, että sääntelyn piiriin ottaisiin ottamassa direktiivin ulkopuolelta myös kylmän veden mittaus ja laskutus. Pidän myös tätä hyvin perusteltuna, koska myös kylmän veden puhdistukseen ja käsittelyyn kuulu oma energiansa.

Arvoisa puhemies! On toki kohtuullista ja perusteltua, että tämä muutos tulee voimaan asteittain sillä tavalla, että sääntelyn piiriin tulevat aluksi uudet rakennukset ja siinä vaiheessa, kun putkisaneeeraus on ajankohtainen, myös sitten vanhat rakennukset, mutta toki taloyhtiöt, joissa on nämä vesimittarit tai jotka haluavat niitä hankkia, voivat siirtyä tämän uuden sääntelyn piiriin jo aiemmin, ja se on toki myös erittäin toivottavaa.

Tämä esitys on hyvä, ja lausuntokierroksella saatu palaute on ollut pääasiassa myönteistä. Tätä ehdotettavaa sääntelyä pidetään pitkälti oikeudenmukaisena ja perusteltuna, ja sen takia se on kannatettava. — Kiitos.

17.16 Mai Kivelä vas: Arvoisa puhemies! Energiatehokkuuden edistämisen tulee tosiaan olla oleellinen osa meidän energiapolitiikkaa. Kun puhutaan energiankulutuksesta ja kestävästä energiantuotannosta, niin on mielestäni aina tärkeää pitää esillä sitä, kuinka säästetty energia on aina kaikkein paras vaihtoehto ilmastoon, ympäristöön ja myös talouden näkökulmasta verrattuna mihinkään puhtaampiinkaan energiantuotantomuotoihin. Siksi on erittäin tärkeää, että voimakkaasti edistetään energian tehokkuutta ja energiasäästöä.

Suomi tosiaan on sitoutunut näihin tiukkoihin päästötavoitteisiin erityisesti ilmastomuutoksen hillitsemiseksi, ja energiatehokkuus on tässä kaikista kustannustehokkain keino saada aikaan näitä päästövähennyksiä. Vaikka energiamurros vie meitä kohti hiilineutraalia energiantuotantoa, kyllä energiasäästön ja kulutusjouston tärkeys tulee vain entisestään kasvamaan, ja siksi on erittäin hyvä, että energiapolitiikassa keskitytään myös tähän puoleen. On esimerkiksi arvioitu, että Helsingissä lämmönsäästöpotentiaali on noin viidennes nykyisestä vuosittaisesta lämmöntarpeesta vuoteen 2030 mennessä, eli kyse ei ole myöskään mistään pienestä osasta. Kun yhdistetään energiatehokkuusparannukset peruskorjauksiin, niin voidaan päästöjen vähentämisen lisäksi toki myös parantaa asumisviihtyvyyttä ja laskea näitä lämmöntuotantokustannuksia ja saada paremmin tietoa asumisen ympäristövaikutuksista ja kuluista.

Energiankulutuksen ja jopa -tuhlauksen vähentäminen on myös Euroopan unionin tasolla yhä tärkeämpi tavoite, ja yhä yleisemmin tämä tunnistetaan hyväksi keinoksi, kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen lisäksi, varmistaa kestävä energiahuolto, lisätä energian toimitusvarmuutta, vähentää tuontikustannuksia ja toisaalta lisätä myös EU:n kilpailukykyä. Eli tässä on monia synergiaetuja, ja on hyvä, että energiatehokkuus on meidän energiaunionin strateginen painopiste ja EU edistää tätä energiatehokkuus etusijalle -periaatetta.

No, nyt tähän hallituksen esitykseen on tosiaan koottu energiankulutuksen mittaamiseen ja laskutukseen tehtävien muutosten kokonaisuutta. Jotta energiatehokkuus toteutuu, niin tämä tieto energiankulutuksesta on tärkeää, ja esimerkiksi juuri nämä etäluettavat sähkömittarit auttavat siinä, että energiaa voidaan käyttää tehokkaammalla tavalla. Seurannan avulla päästöjen vähentämisen lisäksi laskutus kohdistuu paremmin, kuten ministeri Lintilä hyvin totesi.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

Eli nämä esitetyt muutokset vaikuttavat hyviltä, ja lausunnoissa on saatu kannatusta, ja me jatkamme sitten tosiaan valiokuntatyössä tämän asian käsittelyä.

17.20 Markku Eestilä kok: Arvoisa puhemies! On varmasti oikeudenmukaista, että lasku lähetetään sille, joka kuluttaa, ja se perustuu toteutuneeseen kulutukseen, mutta en itse ole ihan täysin varma, toteutuuko se kaikissa tapauksissa.

Minä muistan muutaman vuoden takaa Kuopiosta erään taloyhtiön isännöitsijän yhteydenoton. Siellä oli taloyhtiö, jossa oli mittarit — jos ministeri malttaa kuunnella — taloyhtiö, jossa oli mittarit olemassa, mutta asunto-osakeyhtiön yhtiöjärjestyksessä oli maininta, että laskutus perustuu huoneistokohtaiseen ja henkilömäärään, ja sitten siellä oli vielä semmoinen pykälä, jossa mainittiin, että yhtiöjärjestyksen muutos pitää tehdä yksimielisesti. Eli vaikka mittarit ovat olemassa ja vaikka tämä laki on hyvä, niin olen hieman epätietoinen, pystyykö tämä laki menemään osakeyhtiölain ohi, kun siellä yhtiöjärjestyksessä on maininta, että yhtiöjärjestystä pitää muuttaa yksimielisesti. Jos yksikin hankaa vastaan, niin vaikka mittarit ovat olemassa, me emme pääse laskuttamaan. Minä toivoisin, että jos ministeri muistaa tämän, niin tarkistettaisiin, onko näin. Kun on aikanaan se yhtiöjärjestys tehty siellä ja vedottu yksimielisyyteen, niin en tiedä, pystyykö tämä laki juridisesti takautuvasti purkamaan sen yksimielisyyden.

17.21 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Usein, kun puhutaan ilmastotoimista, tulee semmoinen vaikutelma, että puhutaan semmoisista ratkaisuista, joista neuvotellaan valtioiden välillä ilmastokokouksissa, tai kysymys on suurteollisuuden sijainneista ja tämän tyypisistä asioista. Mutta kuitenkin oikeasti valtaosa päästöistä muodostuu siellä ihmisten arjessa, ja on kysymys siitä, minkälaisia valintoja yksittäiset ihmiset tekevät esimerkiksi asumisensa, liikkumisensa ja ravintonsa suhteen. Siksi kokonaispäästöjen vähentämiseksi onkin tärkeätä, että järjestelmästä luodaan sellainen, että se kannustaa ihmisiä aina tekemään vähäpäästöisiä valintoja, niin että heillä on selvä kannuste ja motivaatio päästöjen vähentämiseen. Euro on aika hyvä konsultti tässä ja se, että ihmisillä on tarpeeksi tietoa näitten edullisten valintojen tekemiseksi.

Tässä hallituksen esityksessä on kysymys juuri tällaisesta toimesta. Luomme edellytyksiä sille, että kukin voi sitten omilla valinnoillaan vaikuttaa siihen henkilökohtaiseen, omaan kasvihuonepäästötaseeseensa, ja siksi tämä esitys, tämä muutos, mihin ollaan siirtymässä, on erityisen ilahduttava.

Minulla on vahva luottamus siihen, että suomalaiset ovat hyvin valistuneita ilmastoasioissa, ja monella on suuri tarve sille, että he haluavat nimenomaan arjessa tehdä semmoisia oikeansuuntaisia valintoja, mutta välillä on tietenkin vaikea löytää niitä vaikuttavia keinoja. Tämä hallituksen esitys todellakin antaa nyt sitten kullekin meistä paremmat mahdollisuudet tehdä tällaisia oikeansuuntaisia valintoja, ja sitten kokonaisuudessa tässä muodostuu meille yhteiskuntana mahdollisuus saada kasvihuonekaasupäästöjä merkittävästi vähennettyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan, jolle ympäristövaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 18 luvun 19 §:n muuttamisesta sekä ympäristönsuojelulain muuttamisesta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 59/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.23 **Lulu Ranne ps:** Rouva puhemies! Puolustusvoimat on velvoitettu ympäristöluvitamaan kemikaalien käyttöä ja varastointia ihan normaalisti. Kuitenkin näiden toimijoiden oma varastointi liittyy pääsääntöisesti energian ja varavoiman tuottamiseen kohteissa, joiden sijainti, käyttötarkoitus ja rakenteet ovat salaisia. Kohteiden salassapito on merkittävä kansallinen turvallisuuskysymys.

Näiden kohteiden lupaprosessia on yritetty tehdä ympäristöviranomaisten kanssa julkiselle tai turvallisuusluokituksen nelostasolle karkeutettuna. Tämä ei kuitenkaan ymmärrettävistä syistä oikein istu ympäristönsuojelulain avoimuusperiaatteisiin. Toisekseen muiden, niin sanottujen julkisten viranomaisten kyky käsitellä leimattua aineistoa on rajallinen. Vaadittavat tilat ja laitteet, kassakaapit, asianhallinta- ja muut järjestelmät eivät välttämättä sovellu ei-julkisen aineiston käsittelyyn.

Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevat muutokset ympäristönsuojelulakiin ovat Puolustusvoimille välttämättömiä, jotta Puolustusvoimat voi täyttää ympäristölainsäädännön sille asettamat toiminnanharjoittajan velvoitteet ja toimivaltainen viranomainen voi tätä valvoa. Soveltamisessa on vielä auki käytännön asioita erityisesti liittyen siihen, miten luokiteltua aineistoa prosesseissa käsitellään, miten ja missä järjestelmissä viranomainen kirjoittaa ja arkistoi luvat ja niin edespäin.

Puolustusvoimat on aina tehnyt hyvää yhteistyötä ympäristöviranomaisten kanssa, ja tämä yhteistyö tulee näiden välttämättömien lakimuutosten myötä paranemaan entisestään. Näiden lakimuutosten merkitys on suurempi kuin tässä salissa ehkä ymmärretään, ja on harmillista, että tästä ei syntynyt enemmän puhetta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Pöytäkirja PTK 107/2020 vp

7. Ilmoituksia

7.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 3.9.2020 antanut eduskunnalle hallituksen esitykset HE 117—121/2020 vp, joista HE 119/2020 vp on ehdotus vuoden 2020 viidenneksi lisätalousarvioksi.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 8.9.2020 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 17.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen